

Systembeskrivning till QIIIs nya bedömningssystem för bedömning av upphandlingar av gods- och persontransporter

Bedömningssystemet är indelat i fyra områden som har numreringen 0 till 3. **0** utgörs av Baskraven, **1** Arbetsmiljöområdet, **2** Trafiksäkerhetsområdet och **3** Miljöområdet.

Inom varje bedömningsområde finns det tre Kravområden och inom varje kriterieområde finns tre bedömningskriterier som består av ett varierande antal delkriterier som är utformade som krav. Det finns alltså fyra nivåer i QIIIs bedömningssystem, dessa är:

- Bedömningsområden
- Kravområden
- Bedömningskrav
- Delkrav

Samtliga delkrav inom området Baskrav måste uppfyllas för att en bedömning ska slutföras och den aktuella upphandlingen ska värderas enligt QIIIs värderingssystem.

Baskraven innehåller krav som utgör grunden för den affärsmässiga uppgörelsen mellan parterna, den upphandlande organisationen och utföraren/utförarna av transporterna.

Baskraven är uppdelade i följande tre områden: 0.1 Formella förutsättningar, 0.2 Ekonomiska förutsättningar och 0.3 Allmänna förutsättningar. I samband med att baskraven kontrolleras är det viktigt att ta reda på om den upphandlande organisationen tillämpar en så kallad prekvalificeringsfas, vilket innebär att vissa av baskraven redan är avklarade och besvarade innan den aktuella upphandlingen påbörjas.

Det finns tre bedömningsområden dessa är; Arbetsmiljö, Trafiksäkerhet och Miljö. Innan bedömningen påbörjas måste dock de så kallade Baskraven infrias för att bedömningen ska genomföras. Inom varje bedömningsområde finns det tre Kravområden (inom ex. Arbetsmiljöområdet finns; Systematiskt arbetsmiljöarbete - Utbildning, arbetsbelastning och belastningsergonomi - Förebyggande åtgärder). Inom varje Kravområde finns tre Bedömningskrav som består av ett antal Delkrav. Ett Bedömningskrav innehåller ett till fyra Delkrav.

Under varje Delkrav finns ett förtydligande samt en förklaring om att kravet måste vara dokumenterat eller inte. I de fall Delkravet måste vara dokumenterat för att det ska kunna godkännas står det i texten att **"Kravet ska vara dokumenterat"**. I vissa Delkrav krävs det att **"Kravet bör vara dokumenterat"**. Med detta menas att beställaren ska bevisa att denne har säkerställt att kravet är uppfyllt. Detta kan göras genom skriftliga verifikat av något slag alternativt muntligt och då bekräftat av utföraren.

I det nya systemet finns krav som både omfattar gods- och persontransporter. Till övervägande del är kraven desamma. I några fall är dock kraven specifika för gods- respektive persontransporter. I dessa fall framgår detta genom att kraven är märkta med **G** för godstransporter och **P** för persontransporter.

0. Baskrav

0.1 Formella förutsättningar

De bedömningskrav som utgör de formella förutsättningarna utgår till stor del från de lagar och förordningar som finns för offentlig upphandling. Vid internationella upphandlingar måste kraven anpassas.

0.1.1 Trafiktillstånd finns?

Kravet om att trafiktillstånd ska finnas behöver inte vara dokumenterat.

0.1.2 Organisationen är registrerad och har FA/F-skattebevis?

Kravet ska vara dokumenterat.

0.1.3 Tillstånd för internationell trafik finns (vid behov)?

Kravet bör vara dokumenterat och gäller endast vid upphandlingar som avser transporter som genomförs i andra länder.

0.1.4 Trafikförsäkringar finns?

Kravet bör vara dokumenterat.

0.1.5 Ansvarsförsäkringar finns?

Kravet bör vara dokumenterat.

0.1.6 Lagar och avtal på arbetsmarknaden tillämpas?

Kravet bör vara dokumenterat.

0.1.7 Lagar och förordningar inom det specifika området som upphandlingen avser tillämpas?

Det bör vara dokumenterat. Ett generellt krav på att tillämpliga lagar ska användas räcker inte som krav.

0.2 Ekonomiska förutsättningar

De bedömningskrav som utgör de ekonomiska förutsättningarna utgår från att Utföraren inte är på obestånd, i likvidation eller i konkurs.

0.2.1 Utföraren inte är föremål för konkurs, likvidation, ackord eller tvångsförvaltning?

Kravet bör vara dokumenterat.

0.2.2 Skatter och sociala avgifter är betalda eller att en betalningsplan finns?

Kravet bör vara dokumenterat.

0.2.3 Utföraren inte har gjort sig skyldig till allvarligt fel i sin yrkesutövning eller blivit dömd enligt lagakraftvunnen dom för någon form av brott som kan knytas till yrkesutövningen?

Kravet bör vara dokumenterat.

0.3 Allmänna förutsättningar

De bedömningskrav som utgör allmänna förutsättningar anger vilka formella kontrollkrav på förare som ska finnas samt att uppföljning av upphandlade transporter ska genomföras.

- 0.3.1 Utföraren ska förvissa sig om att aktuella förare innehar tillämpliga behörighetsbevis?
Kravet bör vara dokumenterat.

- 0.3.2 Avtalsuppföljning av upphandlade transporter genomförs under avtalsperioden?
Kravet bör vara dokumenterat.

1. Arbetsmiljö

Inom Arbetsmiljöområdet finns tre Kravområden. **1.1** Systematiskt arbetsmiljöarbete, **1.2** Säkerhet samt **1.3** Ergonomi och förebyggande åtgärder. De bedömningskrav som finns inom de tre områdena är poängsatta, vilket framgår efter respektive rubrik. Poängen är olika inom respektive kriterium beroende av hur kriteriet har värderats.

I de fall den upphandlande organisationen kräver att Utföraren ska arbeta enligt AFS 2001:1 Systematiskt Arbetsmiljöarbete uppfylls vissa av de kriterier som finns inom de tre kravområdena automatiskt. Dessa är i den nedanstående texten markerade med *

1.1 Systematiskt arbetsmiljöarbete

Organisationer under tio anställda behöver inte ha ett dokumenterat system enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 2001:1, föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete. De ska dock arbeta enligt de intentioner som finns i föreskriften. För att säkerställa att kraven blir likvärdiga i alla organisationer som utför transporter har kraven som ingår i AFS 2001:1 fördelats på de tre bedömningskrav som ingår i kriterieområdet Systematiskt arbetsmiljöarbete.

1.1.1 Arbetsmiljöpolicy (1p)

1.1.1.1 En implementerad arbetsmiljöpolicy?*

Kravet bör vara dokumenterat.

1.1.2 Riskbedömningar, åtgärder och handlingsplaner (2p)

1.1.2.1 Genomföra riskbedömningar av arbetsmiljön?*

Kravet bör vara dokumenterat.

1.1.2.2 Utarbeta handlingsplaner för att förbättra arbetsmiljön?*

Kravet bör vara dokumenterat.

1.1.2.3 Ha rutiner för att rapportera tillbud och olyckor till Beställaren?

Kravet bör vara dokumenterat.

1.1.3 Fortlöpande förbättring av arbetsmiljön (6 p)

1.1.3.1 Ha ett dokumenterat arbete för att följa upp åtgärder och fortlöpande förbättra arbetsmiljön?*

Kravet bör vara dokumenterat.

1.1.3.2 Genomföra riskbedömning vid beslut om och inför förändringar som kan påverka arbetsmiljön?*

Kravet bör vara dokumenterat.

1.2 Utbildning, arbetsbelastning och belastningsergonomi

Säkerhetsaspekterna för förargruppen kan ur ett arbetsmiljöperspektiv ses utifrån flera infallsvinklar. En trygg arbetsmiljö innebär att många olika delar ska uppfyllas. Trafiksäkerheten, säkra fordon, en god förarmiljö och en organisation som fortlöpande arbetar med att förbättra säkerheten är andra viktiga faktorer som måste uppfyllas för att skapa en god arbetsmiljö. Kravområdet Utbildning, arbetsbelastning och ergonomi är indelat i tre bedömningskrav.

1.2.1 Information och utbildning (2p)

Utföraren ska kontinuerligt arbeta med att stärka personalens kompetens. Genom att först analysera problemområden och därefter upprätta mål och handlingsplaner som inkluderar personalens motivation och engagemang i säkerhetsfrågor skapas förutsättningar till säkra arbetsplatser.

1.2.1.1 Ha rutiner för kommunikation och information?

Kravet bör vara dokumenterat.

1.2.1.2 Genomföra utbildning i arbetsmiljöfrågor?

Kravet bör vara dokumenterat.

1.2.2 Arbetsbelastning, hot och våld (4p)

1.2.2.1 Ha rutiner för att säkerställa att vägarbetstidslagen alltid uppfylls?

Kravet bör vara dokumenterat.

1.2.2.2 Ha rutiner för att identifiera och åtgärda belastningsergonomiska problem?*

Kravet bör vara dokumenterat.

1.2.2.3 Ha handlingsplan och rutiner för att förhindra eller möta hot och våld

Kravet bör vara dokumenterat.

1.2.3 Nödlägesplaner och krishantering (6p)

1.2.3.1 Nödlägesplaner?

Kravet bör vara dokumenterat.

1.2.3.2 Krishanteringsplan?

Kravet bör vara dokumenterat.

1.2.3.3 Tillgång till en krishanteringsorganisation?

Kravet bör vara dokumenterat.

1.3 Förebyggande åtgärder

Utföraren ska granska och följa upp de arbetsmiljörelaterade förhållandena genom kontinuerliga skyddsronder eller motsvarande. Arbetsmoment som medför risk för belastningsbesvär/skada exempel tunga manuella lyft eller arbete i ogynnsamma arbetsställningar ska identifieras och åtgärdas. Med förebyggande åtgärder avses verksamheter som har till syfte att förebygga arbetsrelaterad ohälsa både på kort och lång sikt. Inom ramen för kravområdet finns tre bedömningskrav.

1.3.1 Aktiv skyddsverksamhet (2p)

1.3.1.1 Genomföra kontinuerliga skyddsronder?*

Kravet bör vara dokumenterat.

1.3.1.2 Identifiera och dokumentera arbetsmoment som medför fysiska påfrestningar?*

Kravet bör vara dokumenterat.

1.3.2 Hälsovård (4p)

1.3.2.1 Ha tillgång till företagshälsovård eller motsvarande verksamhet?

Kravet bör vara dokumenterat.

1.3.3 Kontroll och hälsostatus (6p)

1.3.3.1 Kontrollera förarnas hälsostatus?

Kravet ska vara dokumenterat.

1.3.3.2 Ha ett friskvårdsprogram?

Kravet bör vara dokumenterat.

2. Trafiksäkerhet

Inom Trafiksäkerhetsområdet finns tre kravområden. **2.1** Hastigheter och körbeteenden, **2.2** Säkra fordon samt **2.3** Alkohol, droger och trötthet. De krav som finns inom de tre områdena är poängsatta, vilket framgår efter respektive rubrik. Poängen är olika inom respektive bedömningskrav beroende av hur kriteriet har värderats.

I de fall den upphandlande organisationen kräver att Utföraren ska arbeta med ett ledningssystem för Trafiksäkra transporter uppfylls ett av de kriterier som finns inom det första kravområdet. Detta är i den nedanstående texten markerade med *.

2.1 Hastigheter och körbeteenden

Hastigheten är den enskilt viktigaste faktorn för att minska antalet olyckor och verkan av en olycka. Det är därför av stor betydelse för trafiksäkerheten att både Beställaren, den utförande organisationen och förarna är medvetna om detta och motiverade till att anpassa hastigheterna efter rådande förhållanden och de hastighetsgränser som finns.

2.1.1 *Trafiksäkerhetspolicy (2p)*

2.1.1.1 En implementerad trafiksäkerhetspolicy? *
Kravet ska vara dokumenterat.

2.1.1.2 Dokumenterade riktlinjer för hastigheter?
Kravet bör vara dokumenterat.

2.1.2 *Kontroll av hastigheter (5 p)*

2.1.2.1 Rutiner för att kontinuerligt, minst kvartalsvis, genomföra hastighetskontroller på minst 30 procent av aktuella fordon?
Kravet ska vara dokumenterat.

2.1.2.2 Riktlinjer, åtgärds- eller handlingsplaner som syftar till att följa upp och eliminera hastighetsöverträdelser?
Kravet ska vara dokumenterat

2.1.3 *Stödfunktioner för hastighetsanpassning (9 p)*

2.1.3.1 Urusta alla fordon med stödsystem för att eliminera hastighetsöverträdelser?
Kravet ska vara dokumenterat

2.1.3.2 Riktlinjer eller rutiner samt åtgärds- eller handlingsplaner som är kopplade till stödsystem för att eliminera hastighetsöverträdelser?
Kravet ska vara dokumenterat

2.2 Säkra fordon

Säkra fordon tar i huvudsak upp de fysiska förutsättningarna, fordon och utrustning. Det finns dock några kriterier som avser handhavande och kompetens som är kopplat till säkerhetsarbetet.

2.2.1 Fordon och utrustning (1 p)

2.2.1.1 Riktlinjer för att kontinuerligt säkerställa att däck har minst lagstadgat mönsterdjup, rätt lufttryck och inte är skadade?

Kravet bör vara dokumenterat.

2.2.1.2 Godkända trepunktsbälten på samtliga platser i alla fordon som nyttjas samt kontinuerlig kontroll av bälten?

Kravet ska vara dokumenterat.

2.2.1.3.G Riktlinjer, information och stödsystem för att eliminera överlast

Kravet bör vara dokumenterat.

2.2.2 Handhavande, tillsyn och säkerhetsutrustning (2 p)

2.2.2.1.G Genomför godkända bromskontroller var sjätte månad hos ASB eller ackrediterad verkstad för fordon över 3,5 ton?

Kravet ska vara dokumenterat.

2.2.2.1.P Genomför godkända bromskontroller var sjätte månad hos ASB eller ackrediterad verkstad på alla specialfordon och fordon som tar mer än åtta passagerare (buss)?

Kravet ska vara dokumenterat.

2.2.2.2 Ha dokumenterade rutiner för och tillämpa kontinuerlig tillsyn, underhåll och service av fordon?

Kravet ska vara dokumenterat.

2.2.2.3 Ha säkerhetsutrustning enligt följande: 1) Brandsläckare, 2) Reflekterande skyddsväst, 3) Handlampa, 4) Förbandsutrustning, 5) Bälteskniv?

Kravet ska vara dokumenterat.

2.2.2.4.G Ha dokumenterade riktlinjer, tekniska stödsystem och utbildning för lastsäkring

Kravet bör vara dokumenterat.

2.2.2.4.P Ha fordonsutrustning enligt följande: 1) Huvudstöd (nackstöd) på samtliga platser, 2) ABS-bromsar, 3) Antisladdsystem enl. ESC, 4) Lastförskjutningsskydd? 3) och 4) avser person-/kombibilar.

Kravet ska vara dokumenterat.

2.2.3 Kompetens och säkerhetsfunktioner (3 p)

2.2.3.1 Genomföra kontinuerlig trafiksäkerhetsutbildning?

Kravet bör vara dokumenterat.

2.2.3.2.G Rutiner för att säkerställa att bilbälten används?

Kravet ska vara dokumenterat.

2.2.3.2.P Rutiner för att säkerställa att bilbälten används av förare och passagerare?

Kravet ska vara dokumenterat.

2.2.3.2 Regler för begränsning av mobiltelefonkommunikation under körning?

Kravet bör vara dokumenterat.

2.2.3.3 Bältespåminnare med ljud- och ljussignal på förarplatsen?

Kravet bör vara dokumenterat.

2.3 Alkohol, droger och trötthet

Alkohol och även droger står för en betydande del av de riskfaktorer som finns i samband med yrkestrafiken. Olyckor som förorsakats av trötthet och sömn står också för en betydande del av vägtrafikolyckorna.

2.3.1 Alkohol- och drogpolicy (2 p)

2.3.1.1 En implementerad alkohol- och drogpolicy?* (AFS 2001:1)

Kravet ska vara dokumenterat.

2.3.1.2 Ett åtgärdsprogram inklusive rehabiliteringsplan?* (AFS 2001:1)

Kravet ska vara dokumenterat.

2.3.2 Trötthetsrelaterade faktorer, kör och vilotider (3 p)

2.3.2.1 Riktlinjer för att förhindra trötthetsrelaterade olyckor

Kravet bör vara dokumenterat.

2.3.2.2 Riktlinjer för att eliminera överträdelser av kör och vilotidsregler

Kravet ska vara dokumenterat.

2.3.3 Stödsystem - alkolås och drogtester (6 p)

2.3.3.1 Utrustat samtliga fordon med alkolås, som kan lagra data samt riktlinjer eller rutiner för handhavande av alkolås och åtgärdsprogram.

Kravet ska vara dokumenterat.

2.3.3.2 Genomföra drogtester på personal som ska anställas?

Kravet ska vara dokumenterat.

3. Miljö

Inom Miljöområdet finns tre Kravområden. **3.1** Utförarens/organisationens miljöarbete, **3.2** Effektivare och alternativ drivmedelsanvändning samt **3.3** Hantering av kemikalier, avfall och fordonsunderhåll. De krav som finns inom de tre områdena är poängsatta, vilket framgår efter respektive rubrik. Poängen är olika inom respektive bedömningskrav beroende av hur kriteriet har värderats.

I de fall den upphandlande organisationen kräver att Utföraren ska arbeta med miljöledningssystem som utgår från standarden ISO 14 000, EMAS eller liknande uppfylls vissa av de kriterier som finns inom de tre Kravområdena automatiskt. Dessa är i den nedanstående texten markerade med *.

3.1 Utföraren/organisationens miljöarbete

Grunden för en effektiv förbättring av miljön är att Utföraren har ett organiserat systematiskt arbetet som baseras på kunskap och kompetens samt att det avsätts resurser för att genomföra ständiga förbättringar.

3.1.1 *Miljöpolicy och redovisning (2p)*

3.1.1.1 En implementerad miljöpolicy?*

Kravet bör vara dokumenterat.

3.1.1.2 Redovisa miljömål och utfall årsvis?*

Kravet bör vara dokumenterat.

3.1.1.3 Redovisar drivmedelsåtgången, andel förnybart bränsle och utsläpp per kilometer och fordon årligen?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.1.2 *Mål och handlingsplaner för att minska utsläpp till luft(4p)*

3.1.2.1 En dokumentation av drivmedelsförbrukningen?*

Kravet ska vara dokumenterat.

3.1.2.2 Implementerade tidsatta mål och en plan för att minska drivmedelsåtgången?

Kravet bör vara dokumenterat.

3.1.2.3 Tidsatta mål och en plan för att minska beroendet av fossila bränslen?

Kravet bör vara dokumenterat.

3.1.2.4.G Samtliga fordon som utför transportarbete ska vara av Euro III-klass eller bättre?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.1.2.4.P Minst 50 procent av fordon som är under 3,5 ton och som utför transportarbete ska vara av Mk 2005 eller bättre, samtliga fordon över 3,5 ton ska vara av Euro III eller bättre?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.1.3 Fordon och drivmedelsförbrukning (6p)

3.1.3.1.G Minst 20 procent av transportarbetet ska utföras av fordon som kan köras på förnybart bränsle?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.1.3.1.P Minst 50 procent av transportarbetet som genomförs med fordon under 3,5 ton ska kunna köras på förnybart bränsle, för fordon över 3,5 ton ska 20 procent kunna köras på förnybara bränslen?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.1.3.2.G Utföraren ska ha ett aktivt arbete för att öka fyllnadsgraden och därmed minska utsläppen per tonkm?

Kravet bör vara dokumenterat.

3.1.3.2.P Utföraren ska aktivt arbeta med att effektivisera transportererna för att minska energiförbrukningen

Kravet bör vara dokumenterat.

3.1.3.3.G Minst 50 procent av transportarbetet ska utföras av fordon som är Euro V-klassade eller bättre?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.1.3.3.P Samtliga fordon under 3,5 ton ska vara av Mk 2005 eller bättre, för person- och kombibilar ska minst 50 procent av transportarbetet utföras av fordon som uppfyller den statliga definitionen av miljöbilar, för fordon över 3,5 ton ska minst 50 procent av transportarbetet utföras av fordon som är Euro V-klassade eller bättre?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.2 Effektivare och alternativ drivmedelsanvändning

Oavsett vilka drivmedel som används så är det av stor vikt att de nyttjas så effektivt som möjligt. Energiåtgången ska alltid vara så liten som möjligt. Alternativa drivmedel ska användas när så är kan ske utifrån tillgång på drivmedel.

3.2.1 Utbildning och information (2p)

3.2.1.1 Genomföra utbildning i syfte att minska drivmedelsförbrukningen?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.2.1.2 Ha rutiner för återkoppling och information till anställda?

Kravet bör vara dokumenterat.

3.2.2 Uppföljning och motivation (4p)

3.2.2.1 Ha ett system för att kunna följa upp drivmedelsförbrukningen relaterat till respektive fordon?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.2.2.2 Ha incitamentprogram och åtgärder som syftar till att minska drivmedelsförbrukningen?
Kravet bör vara dokumenterat.

3.2.3 Drivmedel och stödsystem (9p)

3.2.3.1 Ha minst 50 procent av fordonen utrustade med stödsystem som visar hur körsättet påverkar fordonets bränsleförbrukning?
Kravet ska vara dokumenterat.

3.2.3.2.G Köra med förnybart drivmedel i minst 20 procent av de aktuella transporterna?
Kravet ska vara dokumenterat.

3.2.3.2.P Köra med förnybart drivmedel i minst 50 procent av de transporter som genomförs med person- och kombibilar för övriga fordon gäller minst 20 procent?
Kravet ska vara dokumenterat.

3.3 Hantering av kemikalier, avfall och fordonsunderhåll

Utföraren ska kontinuerligt arbeta med att ersätta produkter som är miljöskadliga.

3.3.1 Kemikalier och avfall vid fordonsunderhåll (1p)

3.3.1.1 Kompletta säkerhetsdatablad och förteckning över vilka kemiska produkter som används i samband med fordonsunderhåll?*
Kravet bör vara dokumenterat.

3.3.1.2 Rutiner för säker hantering av kemiska produkter och farligt avfall?
Kravet bör vara dokumenterat.

3.3.2 Produktval (2p)

3.3.2.1 Ha kunskap om den miljöpåverkan som de kemikalier som används innebär?*
Kravet bör vara dokumenterat.

3.3.2.2 Ha en plan för avveckling av de miljöskadliga kemikalier som används?
Kravet bör vara dokumenterat.

3.3.2.3 Välja miljömärkta kemiska produkter (eller motsvarande krav) i de fall de finns på marknaden?
Kravet bör vara dokumenterat.

3.3.3 Fordonsunderhåll och service (3p)

3.3.3.1 Genomföra kontinuerlig tillsyn, underhåll och tvätt av fordon?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.3.3.2 Ha serviceavtal eller motsvarande?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.3.3.3 Alltid välja däck fria från märkningspliktiga oljor enligt EUs klassificering?

Kravet ska vara dokumenterat.

3.3.3.4 Eliminera användandet av miljöskadliga kemikalier?

Kravet ska vara dokumenterat.

2008-05-02

PN